



Barcelona, 22 d'octubre de 2018

PRESENTACIÓ *QUÈ FUNCIONA EN EDUCACIÓ?* - 24 octubre 2018 / 18h / Palau Robert

Orientació i assessorament en l'àmbit educatiu: com millorar les trajectòries d'èxit de l'alumnat?

Una bona orientació educativa millora significativament la motivació cap a l'aprenentatge, el comportament a l'aula i l'autoestima dels alumnes

L'orientació apodera els alumnes en els moments de transició educativa i professional: millora el coneixement de les opcions disponibles i la seguretat en la presa de decisions.

Els programes d'orientació amb més impacte combinen intervencions individualitzades amb sessions estructurades en petits grups i compten amb professionals dins del centre formats en el tema.

Els alumnes socialment més vulnerables també es beneficien de la participació en programes d'orientació, que són eficaços tant a la primària com a la secundària.

A Catalunya, **una bona part dels alumnes “es perden” en el seu procés d'escolarització.** I “perdre’s” en l'educació pot voler dir des de tenir dificultats per encarar l'estudi o la tria de determinades matèries, a abandonar prematurament els estudis, ja sigui per resistència o desafecció escolar, o fruit d'eleccions mal fonamentades d'itineraris postobligatoris. Aquesta situació es manifesta, per exemple, en la persistència d'un elevat nivell d'abandonament dels estudis, abans o després d'iniciar la postobligatòria (en un conjunt, un 17%).

Els programes d'orientació en l'àmbit educatiu tenen justament l'objectiu que tot l'alumnat disposi dels **coneixements, competències i eines necessàries per prendre les millors decisions** al llarg de la seva formació i, especialment, en els moments de transició entre etapes educatives o en el trànsit de l'educació al món professional. És per això que aquests programes representen una via molt prometedora en la lluita contra el fracàs i l'abandonament educatiu.

A Catalunya, **els centres educatius**, de vegades recolzats pel suport d'entitats socials o en el marc de programes d'abast municipal, **desenvolupen diferents estratègies** i programes d'orientació als seus estudiants. Aquestes intervencions acostumen a ser diverses, segons quin sigui el seu objectiu prioritari (estrictament acadèmic, professional, personal o social), la seva metodologia (planificació individual, guies curriculars, serveis focalitzats), perfil dels participants (edat, nivell acadèmic, perfil sociodemogràfic) i dels responsables (professorat ordinari, especialistes, personal extern), format (individual o col·lectiu) i durada.

Malauradament, el desenvolupament d'unes o altres formes d'intervenció **no s'ha basat en evidències** empíriques sòlides, ni tampoc ha generat nou coneixement robust sobre el seu impacte. Si acceptem la importància cabdal que pot tenir una bona orientació educativa en el progrés educatiu d'infants i adolescents, aleshores hauríem de poder **saber quines modalitats d'intervenció funcionen millor a la pràctica, en quins contextos i per a quins col·lectius**.

Amb l'objectiu d'aportar evidències empíriques al debat sobre com han de ser els programes d'orientació a Catalunya, l'**Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques (Ivàlua)** i la **Fundació Jaume Bofill** han promogut **un informe que revisa els resultats de 440 estudis** que analitzen els efectes d'aquests programes en les habilitats i el progrés educatiu dels alumnes.

Les **principals conclusions** d'aquest informe són (més detalls en l'**annex** d'aquesta nota):

- **Quins beneficis comporten els programes d'orientació?** Aquest tipus de programes poden tenir efectes significatius en la **millora de les actituds** cap a l'aprenentatge, en l'**adhesió escolar** (principalment, millores conductuals) i en l'àmbit **socioemocional** (autopercepció o autoestima). En canvi, els impactes de l'orientació sobre el **rendiment acadèmic solen a ser moderats**.
- **Com són els programes que funcionen?** Es demostra que l'esquema amb un major impacte és aquell que incorpora intervencions d'orientació individual, de **caràcter personalitzat**, si bé entre l'alumnat amb més dificultats, el **treball focalitzat i estructurat en grups reduïts** es

mostra especialment efectiu. En tot cas, es fa palesa la importància que les persones encarregades de dissenyar i implementar els programes siguin **professionals especialitzats** o formats en la matèria.

- **Quins alumnes se'n beneficien?** Es conclou que aquests programes poden ser tan efectius a la primària com a la secundària i que tenen potencial per a beneficiar a alumnes de diversos perfils socioeconòmics, inclosos aquells més vulnerables.

Els resultats ampliat de l'estudi d'evidències internacionals, s'exposaran en un **acte públic al Palau Robert el proper 24 d'octubre, a les 18h**, sota el títol **Orientació i assessorament en l'àmbit educatiu: com millorar les trajectòries d'èxit de l'alumnat?** També s'hi presentaran les conclusions d'un grup de treball de 25 persones expertes –responsables de serveis o programes d'orientació en els centres educatius, en les administracions públiques i en entitats del tercer sector– sobre com aquestes evidències encaixen en el context de casa nostra.

Orientació i assessorament en l'àmbit educatiu: com millorar les trajectòries d'èxit de l'alumnat?

Què sabem sobre l'efectivitat dels programes i les intervencions d'orientació educativa de l'alumnat? Quines funcionen millor? En quines condicions? Per a quins col·lectius? I, sobretot, com podem fer per avançar cap a sistemes, dispositius i programes d'orientació més efectius en el curt i en el llarg termini a casa nostra?

Aquests interrogants seran abordats en l'acte públic **Orientació i assessorament en l'àmbit educatiu: com millorar les trajectòries d'èxit de l'alumnat?**, que tindrà lloc el **24 d'octubre**, a les 18h, al Palau Robert. L'acte s'inscriu en el projecte *Què funciona en educació?*, liderat per *Ivàlua* i la *Fundació Jaume Bofill*, i que és una aposta per aportar evidència científica al debat sobre la política i la pràctica educativa, connectant el rigor analític amb els reptes educatius plantejats a Catalunya.

En l'acte es presentarà un **nou informe, elaborat per Sandra Escapa i Albert Julià** (professors de la Universitat de Barcelona), que sintetitza l'evidència generada per recerques i avaluacions internacionals i conclou com són els programes d'orientació educativa amb més impacte. Els resultats d'aquest estudi els trobareu resumits més avall.

L'acte inclourà la contribució de **Sílvia Amblàs** (directora de l'Institut DEP), qui aterrarà l'evidència internacional al nostre context, i una **taula rodona** formada per **Manel Merino** (DirectOR de l'Institut Torre Roja de Viladecans), **Neus Gómez** (assessora de la Gerència de Serveis Educatius de la Diputació de Barcelona) i **M. Carmen Olaya** (Directora de l'Associació SaóPrat).

Orientació i assessorament en l'àmbit educatiu: com millorar les trajectòries d'èxit de l'alumnat?

Data: Dimecres 24 d'octubre de 2018, 18h

Lloc: Palau Robert (Sala Cotxeres). Passeig de Gràcia, 107, 08008 Barcelona.

Programa: <https://www.fbofill.cat/agenda/orientacio-i-assessorament-en-lambit-educatiu-com-millorar-les-trajectories-dexit-de>

- **Benvinguda:** Marc Balaguer, director d'Ivàlua, i Ismael Palacín, director de la Fundació Jaume Bofill.
- **Presentació de l'informe** *Quin impacte tenen els programes d'orientació i assessorament en els alumnes?* a càrrec de Sandra Escapa, professora de la Universitat de Barcelona.
- **Aterratge de les evidències al context català**, a càrrec de Sílvia Amblàs, directora de l'Institut DEP.
- **Taula rodona** amb la participació de:
 - **Manel Merino**, DirectOR de l'Institut Torre Roja (Viladecans).
 - **Neus Gómez**, assessora de la Gerència de Serveis Educatius, Diputació de Barcelona.
 - **M. Carmen Olaya**, Directora de l'Associació SaóPrat.

El debat es podrà seguir **en directe per streaming** a través del web <http://www.fbofill.cat>

Participació a Twitter: [#EduEvidències](#)

Projecte Què funciona en educació?

El projecte **Què funciona en educació?**, promogut per Ivàlua i la Fundació Bofill té per objectiu revisar les evidències generades per la recerca rigorosa al voltant de les polítiques i els programes que milloren els aprenentatges, per tal d'informar el disseny de les polítiques educatives.

- En primer lloc, recollir evidències del que funciona en alguns àmbits clau de la **política educativa**; per a fer-ho, es publiquen revisions anuals de l'evidència al voltant de quatre temes clau.
- En segon lloc, informar les polítiques educatives; es programen un cicle de **seminaris** amb actors responsables del disseny d'intervencions, per contextualitzar les troballes i debatre al voltant de les seves implicacions en el context català.
- Finalment, el projecte vol estendre a la **comunitat educativa** la necessitat de fonamentar les pràctiques i les polítiques en l'evidència ja existent sobre el que funciona, així com promoure la incorporació d'aquests aprenentatges en les estratègies dels actors.

Més informació del projecte:

<http://www.ivalua.cat/generic/static.aspx?id=2989>

<http://www.fbofill.cat/projectes/que-funciona-en-educacio-evidencias-la-millora-educativa>

Els organitzadors

L'**Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques, Ivàlua**, és un consorci participat per la Generalitat de Catalunya, la Diputació de Barcelona i la Universitat Pompeu Fabra. La missió d'Ivàlua és promoure l'avaluació de polítiques públiques a Catalunya, com a eina de millora de l'acció de govern i de rendiment de comptes democràtic.

En el marc d'aquesta missió, Ivàlua té entre les seves finalitats la col·laboració amb les administracions públiques i entitats de caràcter social per a desenvolupar activitats d'**avaluació**, per **promoure l'ús efectiu dels resultats de l'avaluació** per part de les autoritats competents i per fer **difusió dels resultats** de l'avaluació al conjunt de la societat.

La **Fundació Jaume Bofill** és una fundació cultural privada creada l'any 1969. Des d'aleshores, les actuacions que duu a terme promouen el coneixement de la societat catalana, el debat de les noves idees i propostes per avançar cap a una major justícia social, i l'actuació de persones i col·lectius diversos que també busquin la transformació i el canvi social. Des de l'any 2009, la Fundació Jaume Bofill centra el conjunt de la seva activitat com a un *Think-and-Do tank* al voltant de l'educació i el seu context social, **impulsen iniciatives, recerques i debats per transformar l'educació a Catalunya**.



Què funciona en educació?

Evidències per a la millora educativa



ivàlua [✓] Institut Català d'Avaluació de Polítiques Públiques

DADES DE CONTACTE

Premsa i comunicació:

Ivàlua: Jordi Miras Llopart – 93 554 53 00 – jordi.miras@ivalua.cat

Fundació Bofill: Miquel Àngel Alegre – 93 458 87 00 - malegre@fbofill.cat

Contacte per concertar entrevistes o demanar materials complementaris.

Projecte *Què funciona en educació?*

Ivàlua: Núria Comas – 93 554 53 00 – nuria.comas@ivalua.cat

Fundació Bofill: Miquel Àngel Alegre – 93 458 87 00 - malegre@fbofill.cat

MATERIALS COMPLEMENTARIS

Programa: <https://www.fbofill.cat/agenda/orientacio-i-assessorament-en-lambit-educatiu-com-millorar-les-trajectories-dexit-de>

Web Ivàlua: www.ivalua.cat

Web Fundació Jaume Bofill: www.fbofill.cat

PRESENTACIÓ EN DIRECTE

Seguiment a Twitter: [#EduEvidències](https://twitter.com/EduEvidencies).

Seguiment per streaming: web <http://www.fbofill.cat>

Annex: PRINCIPALS RESULTATS

Informe: *Quin impacte tenen els programes d'orientació i assessorament en els alumnes?*

Autors: Sandra Escapa (sociòloga, Universitat de Barcelona i Facultat d'Educació Social i Treball Social Pere Tarrés – Universitat Ramon Llull) i **Albert Julià** (sociòleg, Universitat de Barcelona)

Sobre l'estudi

- ✓ **Revisió sistemàtica** (“revisió de revisions”) en què se sintetitzen els resultats de 8 **metanàlisis que inclouen 440 avaluacions** fetes arreu del món sobre l'**impacte** que diferents **programes d'orientació i assessorament** tenen en la millora dels assoliments educatius dels alumnes i la presa de decisions en les trajectòries educatives.

Programes i intervencions analitzades

- ✓ En aquesta revisió s'inclouen programes que tenen com a objectiu principal oferir orientació i assessorament als alumnes de qualsevol edat per ajudar-los a **gestionar les seves pròpies activitats de la vida quotidiana, a desenvolupar els seus propis punts de vista, i a prendre les seves pròpies decisions dintre de l'escola.**
- ✓ Parlem de **programes** que poden ser diversos en funció de:
 - La seva **tipologia**:
 - **Planificació individual**: Activitats dissenyades per ajudar els estudiants tant a prevenir situacions que puguin ser perjudicials (com situacions de violència, bullying, problemes de salut mental o abandonament escolar prematur), com determinar individualment els objectius personals i desenvolupar plans per al seu futur.
 - **Guia curricular**: Sessions estructurades i dissenyades per ajudar a assolir competències adequades per al seu nivell de desenvolupament personal, social, acadèmic i professional. Alguns exemples poden ser: les habilitats en l'estudi, el valor de l'educació, l'establiment d'objectius, la resolució de conflictes, com afrontar les transicions a etapes educatives superiors, etc.
 - **Serveis de resposta**: Proporcionar una assistència especial i no sistemàtica (més a demanda) als estudiants que s'enfronten a problemes o dificultats que puguin interferir amb el seu desenvolupament personal, relacional o educatiu.
 - També en funció de si els objectius tenen una **orientació acadèmica** (millora del rendiment acadèmic), una **orientació personal/social** (millora del comportament de l'alumnat, l'estat emocional i l'autoestima, apoderament per prendre decisions), o una orientació de **trajectòria educativa-professional** (millorar les competències en les transicions educatives i orientar en el futur tant cap a continuar en el sistema educatiu com en el salt al món laboral).

- El **perfil dels participants** (situació socioeconòmica, origen, edat...).
 - El **perfil dels responsables** (segons si és un mestre o professor de la mateixa escola, o bé personal intern o extern amb formació específica en orientació i assessorament).
 - **Durada i freqüència** de les sessions d'orientació i assessorament que es puguin realitzar al llarg del curs escolar.
 - Si es tracta de sessions **individuals** o bé **grupals** (que poden ser grups reduïts, grups-classe...).
- ✓ **No es tenen en compte** en aquesta revisió:
- Els programes de tutorització o mentoria (com les tutories de reforç, la mentoria educativa i les tutories entre iguals).
 - Els programes conductuals (per prevenir o redreçar problemàtiques conductuals "externes" que es manifesten en l'entorn escolar).

Els programes d'orientació i assessorament milloren la situació dels alumnes?

Conclusions generals

- ✓ L'evidència demostra que els programes d'orientació i assessorament tenen, en general, **efectes altament positius i significatius** en:
- **Habilitats educatives** (nivell d'escriptura, resolució de problemes).
 - **Apoderament educatiu-professional** (coneixement de les diferents opcions a l'hora d'escollir un itinerari educatiu o professional, satisfacció en la presa de decisions).
 - **Actitud i compromís cap a l'escola** (comportament dins de l'aula, nivell de disciplina).
- ✓ D'altra banda, existeix **evidència favorable**, tot i que poc extensa, sobre els efectes d'aquests programes en:
- **Habilitats socials** (relació amb l'entorn).
 - **Salut mental i autoestima** (milloren sobretot quan hi ha una persona referent en el programa).
 - **Resultats acadèmics** de l'alumnat.

Quines són les característiques dels programes d'orientació i assessorament que funcionen millor?

- ✓ Programes **adaptats a cada etapa educativa**.
- Segons les evidències, els programes de **guia curricular** són especialment **efectius a secundària obligatòria i post-obligatòria**. En canvi, els de **servei resposta** tenen **major impacte a primària**.
 - Malgrat alguns resultats indiquen que els programes de planificació individual tenen un impacte superior, manquen evidències contrastables.

- ✓ Programes que **combinen orientació individual i grupal** (grups reduïts).
- ✓ Amb una **persona referent** (orientadors/es **amb formació específica**).
- ✓ La **planificació, durada** i nombre de **sessions** depèn en gran mesura de les possibilitats, necessitats i recursos de les escoles, així com el tipus d'alumnat (alguns requereixen un treball més a llarg termini i d'altres no) i el tipus d'orientació (serveis de resposta, planificació individual o guia curricular).
 - Per exemple, en el *Washington State Comprehensive School Counseling and Guidance Program Model*, que combina els tres tipus d'orientació en diferents etapes educatives, la part de guia curricular es basa en una mitjana de 29-30 sessions per curs. En canvi, en la part de planificació individual i la de serveis de resposta, el nombre de sessions i el temps varien segons el curs i l'alumnat.
 - D'altra banda, en el *Missouri Comprehensive Guidance And Counseling Program*, els serveis de resposta estan estructurats en 6 o 8 sessions al curs, tot i que la durada depèn del programa escolar i la flexibilitat de l'alumnat.

Recomanacions

Per tal d'**ajudar** als alumnes a gestionar les seves activitats diàries, i **apoderar-los** a l'hora de prendre decisions al llarg de la seva etapa educativa, caldria apostar per:

- ✓ **Incentivar i promoure els programes d'orientació i assessorament a tots els centres educatius, combinant el seguiment individual amb el treball grupal.**
- ✓ **Adaptar** aquests programes a **cadascuna de les etapes educatives** en funció de les necessitats dels alumnes.

Per tal d'**impulsar la figura de l'orientador/a**, com a persona referent dels alumnes, caldria apostar per:

- ✓ **Preparar i desplegar el contingut formatiu** per aquells que esdevindran referents (i que es puguin acreditar com a orientadors).

Per tal d'**obtenir programes que funcionin adequadament** a la realitat del territori, caldria apostar per:

- ✓ **Avaluar l'impacte dels programes** que s'estiguin desenvolupant actualment, així com aquells que es vulguin impulsar en el futur.